

Eerste scène

CANORIS, SORBIER, FRANÇOIS, LUCIE, HENRI.

FRANÇOIS

Gaan jullie nog iets zeggen?

SORBIER *(Kijkt op.)*

Wat wil je dat we zeggen?

FRANÇOIS

Doet er niet toe, als er maar geluid is.

(Ineens klinkt er ordinaire, schreeuwerige muziek. De radio van een verdieping lager.)

SORBIER

Daar heb je je geluid.

FRANÇOIS

Niet dat geluid, dat is hún geluid. *(Hij begint weer te lopen en blijft dan plotseling staan.)* Hé!

SORBIER

Wat nu weer?

FRANÇOIS

Ze horen me, ze zeggen tegen elkaar: 'Kijk aan, de eerste die nerveus wordt.'

CANORIS

Nou, doe dan niet zo nerveus. Ga zitten. Leg je handen op je knieën, dan doen je polsen minder pijn. En hou je mond. Probeer te slapen of denk na.

FRANÇOIS

Wat heeft dat voor zin?

(Canoris haalt zijn schouders op. François loopt weer verder.)

SORBIER

François!

FRANÇOIS

Wat?

SORBIER

Je schoenen kraken.

FRANÇOIS

Dat doe ik expres. *(Pauze. Hij gaat recht voor Sorbier staan.)*
Waar kunnen jullie nou aan denken?

SORBIER *(Kijkt weer op.)*

Wil je echt dat ik dat zeg?

FRANÇOIS *(Kijkt hem aan en deinst een beetje terug.)*

Nee. Zeg maar niet.

SORBIER

Ik denk aan het schreeuwende meisje.

LUCIE *(Ontwaakt plotseling uit haar gemijmer.)*

Welk meisje?

SORBIER

Het meisje van de boerderij. Ik hoorde haar schreeuwen toen we werden weggevoerd. Het vuur was al bij de trap.

LUCIE

Het meisje van de boerderij? Dat had je niet moeten zeggen.

SORBIER

Er zijn er wel meer dood. Kinderen, vrouwen. Maar die heb ik niet horen doodgaan. Bij dit meisje is het net alsof ze nog steeds schreeuwt. Ik kon dat geluid niet voor me houden.

LUCIE

Ze was dertien. Het komt door ons dat ze dood is.

SORBIER

Het komt door ons dat ze allemaal dood zijn.

CANORIS (*Tegen François.*)

Zie je wel dat het beter is om niet te praten?

FRANÇOIS

Wat nou? Wij hebben ook niet lang meer. Straks vind je misschien wel dat zij nog geluk hebben gehad.

SORBIER

Zij hebben niet ingestemd met hun dood.

FRANÇOIS

En ik wel soms? Het is niet onze schuld dat de actie is mislukt.

SORBIER

Jawel. Dat is wel onze schuld.

FRANÇOIS

We hebben gedaan wat ons is opgedragen.

SORBIER

Inderdaad.

FRANÇOIS

Ze zeiden tegen ons: 'Ga naar boven en neem het dorp in.' Wij zeiden: 'Dat is gestoord, de Duitsers zijn binnen vierentwintig uur op de hoogte.' Ze antwoordden: 'Toch gaan jullie naar boven en jullie nemen het dorp in.' Toen zeiden we: 'Goed.' En we zijn naar boven gegaan. Waarom zijn we dan schuldig?

SORBIER

Het had moeten lukken.

FRANÇOIS

Het kon niet lukken.

SORBIER

Dat weet ik. En toch had het gemoeten. (*Pauze.*) Driehonderd. Driehonderd mensen die niet hebben ingestemd met hun dood en die voor niets zijn gestorven. Ze liggen tussen de stenen en worden zwartgeblakerd door de zon; waarschijnlijk zijn ze vanuit elk raam te zien. En dat door ons. Door ons zijn er in dat dorp nu alleen nog leden van de Milice, muren en stenen. Het zal niet meevallen om met dat geschreeuw in mijn oren te sterven.

FRANÇOIS (*Schreeuwend.*)

Laat ons met rust met je dooien. Ik ben de jongste hier:
ik heb alleen gedaan wat me is gezegd. Ik ben onschuldig!
Onschuldig! Onschuldig!

LUCIE (*Zachtjes.*)

(*Tot nu toe is ze gedurende de hele scène kalm geweest.*)
François!

FRANÇOIS (*Van zijn stuk gebracht, met zwakke stem.*)

Wat?

LUCIE

Kom eens naast me zitten, broertje. (*Hij aarzelt. Ze zegt het
nog eens, nog zachter.*) Kom! (*Hij gaat zitten. Met haar boeien
om streelt ze onhandig zijn gezicht.*) Wat voel je warm! Waar
is je zakdoek?

FRANÇOIS

In mijn zak. Ik kan er niet bij.

LUCIE

Deze?

FRANÇOIS

Ja.

(*Lucie steekt één hand in de zak van zijn jasje, haalt er met moeite
een zakdoek uit en dept zijn gezicht droog.*)

LUCIE

Je zweet helemaal en je rilt: je moet niet zo veel lopen.

FRANÇOIS

Kon ik mijn jasje maar uitdoen...

LUCIE

Niet aan denken, dat kan toch niet. *(Hij trekt aan zijn handboeien.)* Nee, niet hopen dat je ze kapot krijgt. Hoop doet pijn. Hou je rustig, langzaam ademen, doe alsof je dood bent. Ik ben dood en kalm, ik spaar mijn krachten.

FRANÇOIS

Waarvoor? Om straks harder te kunnen schreeuwen? Daar ga ik niet voor sparen. We hebben nog maar zo weinig tijd; ik wou dat ik overal tegelijk kon zijn.

(Hij wil opstaan.)

LUCIE

Blijf zitten.

FRANÇOIS

Ik moet blijven rondlopen. Als ik stop, gaan mijn gedachten tollen. Ik wil niet nadenken.

LUCIE

Arme kleine schat.

FRANÇOIS *(Laat zich tegen Lucies knieën zakken.)*

Het is allemaal zo zwaar, Lucie. Ik kan jullie gezichten niet aanzien, ik word er bang van.

LUCIE

Leg je hoofd maar op mijn schoot. Ja, het is allemaal heel zwaar en jij bent heel jong. Kon iemand nog maar naar je